ایده دانشجو؛ آرای پراکنده

دانشجو بودن در نظر یاسپرس، گادامر و سرل

داوود طالقانی
روزنامه‌نگار

دانشگاه به‌عنوان یکی از سازمان‌های مدرن که بنای اصلی آن در قرون‌وسطی پایه‌گذاری شد، شناخته می‌شود. گفته می‌شود فضای آکادمیک نقش موثری در تکوین «سوژه مدرن» داشته و با تکثر دیدگاه‌های معاصر، یکی از صورت‌های سوژه مدرن به «سوژه دانشجو» بدل شده است. هرچند برای تعریف سوژه دانشجو و پاسخ به این پرسش که «دانشجو کیست؟» باید به مقدمه واجب و مفصل «چیستی دانشگاه» و تحدید تعریف فضای آن پرداخت، اما به نظر می‌رسد نمی‌توان سوال اصلی پیرامون ایده دانشجو را به بعد موکول کرد. پس از نیمه دوم قرن بیستم بود که ایده دانشجو، رنگ و بویی سیاسی به خود گرفت و تجلی اراده آنان را می‌شد در جنبش دانشجویی مه ۶۸ آشکارا دید و بررسی کرد. به هر میزان که قدرت سیاسی به دانشگاه اهمیت و ارج می‌داد، قدر و ارزش دانشجو نیز بیشتر می‌شد و از سوی دیگر توقعات و انتظارات از او نیز بالاتر می‌رفت. درباره علل اهمیت‌یابی دانشگاه و نیز دانشجو می‌توان بیشتر گفت اما این‌ها پاسخ به پرسش درباره ایده دانشجو نخواهد شد.

فیلسوفان قرن اخیر، کسانی هستند که بیش از سایرین با مفهوم علم و خردورزی سر و کار داشته و بعضا میان آنان اساتیدی از دانشگاه‌ها نیز وجود دارند. در زمره اینان هوسرل، هایدگر و گادامر هم هستند که روزگاری دانشجو بوده و در دانشگاه تحصیل کرده و بعدها استاد دانشگاه شده‌اند. همچنین فیلسوفی مانند دریدا نیز هست که تاب حضور در دانشگاه را نیاورد و اخراجی دانشگاه محسوب شد، گویی که تا به حال گذرش هم به دانشگاه نیفتاده و دانشجو نبوده است. نقطه اشتراک این متفکران، پرداختن آنان به «ایده دانشگاه» است. انتقادات آنان به دانشگاه‌های کشورشان حکایت از آن دارد که آنان دانشگاه و دانشجو را نادیده نگرفته‌اند. در این نوشتار سعی شده است که از لابه‌لای گفتارهای فیلسوفان معاصر پیرامون ایده دانشگاه، به جست‌وجوی «ایده دانشجو» پرداخته شود چراکه دانشجو موجودی است که بی دانشگاه معنا ندارد و دانشگاه سامانی است تشکیل شده از دانشجو.

یاسپرس و وظایف متقابل دانشگاه و دانشجو

کارل یاسپرس، دانش‌آموخته و استاد دانشگاه هایدلبرگ، روان‌پزشک و فیلسوف اگزیستانس آلمانی است که پس از جنگ جهانی دوم، کتاب «ایده دانشگاه» را براساس ضرورت بازنگری در بنیادهای فلسفی دانشگاه منتشر کرد. یاسپرس در این اثر به ایده‌های هومبولتی برای دانشگاه مراجعه کرده و با تغییراتی، آنها را برای وضعیت جدید مناسب کرد. رویکرد استقلال‌طلبانه و آزادی‌خواهانه او به موقعیت دانشگاه، واکنشی به ایده ملی‌گرایانه علم و دانشگاه بومی و آلمانی دوره نازی محسوب می‌شد.

او در کتاب خود، سه نیاز برای دانشگاه برمی‌شمارد که به‌صورت مستقیم با غایت حضور دانشجو در دانشگاه در ارتباط است. این سه نیاز عبارتند از: ۱-تعلیم حرفه‌ای، ۲-آموزش و پرورش کلی انسان، ۳-تحقیق.

> فیلسوفان قرن اخیر بیش از سایرین با مفهوم علم و خردورزی سر و کار داشته‌اند. نقطه اشتراک آنان پرداختن به «ایده دانشگاه» است و انتقادشان به دانشگاه‌های کشورشان حکایت از آن دارد که دانشگاه و دانشجو را نادیده نگرفته‌اند

از نظر یاسپرس، دانشگاه هم‌زمان «مدرسه‌ای حرفه‌ای»، «مرکزی فرهنگی» و «نهادی پژوهشی» است. او درباره امر تحقیق می‌گوید که انگیزه مشترک استادان و دانشجویان، مطالبه بنیادین انسان برای دانش است. این کار سرسختانه و خستگی‌ناپذیر شامل سه عنصر می‌شود:

۱-کار در معنای محدود خود شامل «یادگیری» و بعد «کاربری» آموخته‌هاست که باعث گسترده‌شدن قلمرو دانش و تسلط بر روش‌ها می‌شود. اما کار بیش از هر چیز دیگر، نیازمند چارچوب و نظم است. دانشجو باید از همان ابتدای شروع تحصیل در مدرسه این شیوه کار را آغاز کند.

۲-اگر قرار است معنایی در کار جان فرسا باشد، نیازمند چیزهایی است که برای کسب آنها صرف حسن نیت و خواستن برای این کار کافی نیست. ایده‌ها تنها برای کسانی شکوفا می‌شوند که پیوسته کار می‌کنند. «گمانه‌پردازی»، پیش‌بینی‌ناپذیر و محاسبه‌ناپذیر است. تنها همین امر است که به یادگیری نیرو می‌بخشد. فردی که به کار تحقیق فکری مشغول است باید «پیوسته به موضوع خود فکر کند» و با کار خود یکی شود، برای او زندگی به دو بخش کار و سرگرمی تقسیم نمی‌شود. افراد بسیاری هستند که ایده خوبی دارند اما خیلی زود آن را فراموش می‌کنند.

۳-دانشجو و دانشمند ورای صنعتگری و کارگری، از یک آگاهی فکری نیز برخوردار هستند. دانشجو سعی می‌کند اتفاقات و رخدادهای منفرد را به یک «کل» نسبت دهد. او چنان به تغییر جهت‌های پی‌درپی بدگمان می‌شود که ترجیح می‌دهد فکر کند. خط فکر فعلی وی، یک خط مطلقا ممتد است.

کارل یاسپرس معتقد است آموزش ضرورتا نیازمند موضوعاتی است که تنها به واسطه پژوهش مهیا می‌شوند. از این حیث، ترکیب پژوهش و آموزش، اصل بنیادین و لاینفک دانشگاه است. در تعمیم نظر این فیلسوف آلمانی، می‌توان این اصل را «اصل دانشجوبودگی» نیز تعبیر کرد، یعنی دانشجو به‌واسطه پژوهش و آموزش است که دانشجو نامیده می‌شود. وی به دانشجویان جوان توصیه می‌کند یاد بگیرند که چگونه سوال کنند. اطلاعاتی که برای امتحانات حفظ می‌کنند، فراموش خواهند شد اما توانایی پرسیدن و ابتکار در آن فراموش ناشدنی است.

پس از نظر یاسپرس، هدف حضور دانشجو در دانشگاه، تحقیق در امتداد آموزش‌هایی است که به او داده می‌شود. تحقیقی مستمر که دانشجو با آن زندگی می‌کند. دانشجوزیستن یا «پرورش زیست دانشجویی» نیز از نظر او، تقویت قوه پرسشگری است.

گادامر و بیگانه‌سازی دانشجو

هانس گئورگ گادامر، دانش‌آموخته دانشگاه‌های ماربورگ و مونیخ و استاد دانشگاه‌های لایپزیگ و فرانکفورت بود که تز دکتری‌اش را نزد مارتین هایدگر نوشت. او در مقاله‌ای با عنوان «ایده دانشگاه: دیروز، امروز، فردا» مانند استاد خود یاسپرس، ایده دانشگاه را ارزیابی کرد. شیوه بیان او در آن مقاله مطابق هرمنوتیک تاریخی همیشگی‌اش بود و با تمرکز به زبان دانشگاه چونان یک متن زنده، به تفسیر وضع آن اقدام کرد. او مانند سلف خود، هایدگر، بحران وضعیت پدیده مورد پژوهشش را جست‌وجو کرد و این بحران را برخاسته از سه گونه بیگانه‌سازی در دانشگاه معرفی می‌کند. گادامر معتقد است «بیگانه‌سازی سه‌گانه دانشگاه مدرن» بر جامعه استادان، دانشجویان و موقعیت آنها در اجتماع تاثیر گذاشته است. اولین بیگانه‌سازی، رابطه آشکار و مسلم بین استاد دانشگاه و دانشجویانش است که بیانگر «جهان مدارس» پیشین بود و عنوان «هم‌شاگردی‌ها» از وجود و عملکرد این جامعه مشتق شده است زیرا دانشجو و استاد خود را در یک جبهه و ارتش می‌دید. اما در زمانه حاضر، دانشجویانی که پیرامون استادی جمع می‌شوند، نه برای نمره گرفتن و خوب از پس امتحان برآمدن، بلکه برای برقرار کردن رابطه با او، به وی نزدیک می‌شوند. بیگانه‌سازی دوم، بیگانه‌سازی علوم از یکدیگر است. او توضیح می‌دهد که تجزیه دانشگاه‌ها به دانشکده‌ها تجلی این جداسازی است و پیوندهای ارگانیک میان رشته‌ها به تبع آن از هم گسسته شد. در روند متداول روزانه آموزش، علوم بسیار کم از یکدیگر مطلع هستند و هزینه آن را نیز باید دانشجویان بپردازند. سومین بیگانه‌سازی از نظر گادامر جدی‌ترین معضل به نظر می‌رسد. زمانی همبولت می‌گفت که مقصد اصلی تحصیل در دانشگاه، «زیستن در ایده‌ها» بود اما امروزه دستیابی به این هدف بسیار مشکل شده است. دانشجو به همراه به دانشجو بودن، باید به دلایل اقتصادی و اجتماعی، حرفه جدیدی را اتخاذ کند. این وضعیت نه‌فقط برای دانشجو، بلکه برای اساتید دانشگاه نیز مطرح می‌شود. گادامر راهکاری نهایی برای این بحران پیش‌پای دانشجو و استاد نمی‌گذارد بلکه از «افق‌هایی» برای فراروی از بحران یاد می‌کند. او می‌گوید اولین چیزی که باید اساتید و دانشجویان بیاموزند این است که آزادی‌ای که به استاد و دانشجو اجازه می‌دهد تا جهت‌گیری نظری در زندگی داشته باشند، باید به مثابه یک «وظیفه» دیده شود و نه تنها به‌عنوان یک هدیه. گادامر ناظر به بیگانه‌سازی دوم که تخصصی‌شدن دانشکده‌ها از یکدیگر (مخصوصا حوزه ادبیات) را در پی دارد، می‌گوید تنها اساتیدی می‌توانند به دانشجویان در پرورش توانایی قضاوت و اعتمادبه‌نفس اندیشیدن کمک کنند که آزادانه پیش‌داوری‌های خود را به پرسش بکشند. این فیلسوف آلمانی برای بیگانه‌سازی نوع سوم این وظیفه زندگی انسانی را یادآوری می‌کند که انسان باید فضای آزاد را بیابد و یاد بگیرد که در آن به پیش برود. در پژوهش، این کار به معنای یافتن پرسش است، پرسش اصیل. او می‌گوید انسان‌ها باید بیاموزند که اتحادهای جدیدی با یکدیگر بسازند.

پس با توجه به گفته‌های گادامر، افق‌های پیش روی دانشجو در وضع بحرانی فعلی و بیگانه‌سازی رخ داده و با توجه به دیروز، امروز و فردای دانشگاه، سه مساله است. برای ترمیم رابطه استاد و دانشجو، بهتر است این دو به وظیفه خود یعنی «اتخاذ جهت‌گیری نظری» عمل کنند. برای بهبود تفکیک رشته‌ها و دانشکده‌ها، هم استاد و هم دانشجو در تلاش برای نقد پیش‌فرض‌های خود باشند. درنهایت نیز برای دستیابی به ایده «زیستن در ایده‌ها» و ظهور مفهوم «دانشجو بودن»، دانشجو باید در جست‌وجوی پرسش اصیل گام بردارد.

سرل و آزادی آکادمیک دانشجویان

جان سرل، فیلسوف معاصر آمریکایی، درجه دکتری خود را از دانشگاه آکسفورد دریافت کرده و هم‌اکنون استاد دانشگاه برکلی است. او در نوشتار «آزادی آکادمیک» درباره مفهومی سخن می‌گوید که به کرات در محیط دانشگاهی از آن سخن گفته می‌شود و خود سرل نیز مدت‌ها عضو یکی از کمیته‌های مدیریت و تحقق آن بوده است. سرل به تحلیل نظری مفهوم آزادی آکادمیک پرداخته و میان نظریه خاص آزادی آکادمیک و نظریه عام آن تفاوت قائل می‌شود. از نظر وی، آن نظریه‌ای که قابل اتکاست، «نظریه عام آزادی آکادمیک» است. از نظر جان سرل، اصل اساسی «نظریه عام آزادی آکادمیک» این است که استادان و دانشجویان در موارد مربوط به آزادی بیان، آزادی پژوهش، آزادی اجتماعات و آزادی نشر نوشته‌هایشان با هم برابرند و این برابری برآمده از نقشی است که استادان و دانشجویان در مقام شهروندان یک جامعه آزادیفامی کنند. این حقوق و آزادی‌ها برای آنها محفوظ است تا هنگامی که «پاسداشت کارکردهای آکادمیک دانشگاه» منجر به محدود کردن آنها شود. از نظر او، نظریه عام دارای دو جنبه است: نخست اینکه دانشگاه نهادی است که محقق کننده ارزش‌های اجتماعی عامی مانند آزادی پژوهش و آزادی بیان به همراه نظریه‌ای درباره صلاحیت علمی و تخصصی است. دوم، از آنجا که دانشگاه نهادی است که آزادی تحقیق و پژوهش را محقق می‌کند، پس دانشگاه با فضاهای عمومی دیگری نظیر پارک و خیابان کاملا متفاوت است. این فیلسوف آمریکایی توضیح می‌دهد که مفهوم آزادی آکادمیک دانشجویان تنها در قالب نظریه عام واقعا دارای معنا خواهد بود. براساس نظریه خاص آزادی آکادمیک، دانشجویان در بهترین حالت قلمروی بسیار محدود دارند، اما در مقابل براساس نظریه عام، دانشجویان حقوق فراوانی دارند، از جمله اینکه از تمام حقوق شهروندان یک جامعه آزاد برخوردارند مگر اینکه اهداف آموزش مشخصی که نهاد دانشگاه عهده‌دار تحقق آنهاست، آن حقوق را محدود یا تنظیم کند.

مساله آزادی آکادمیک پیش از پرداخت جان سرل، توسط ماکس وبر، از بنیان‌گذاران جامعه‌شناسی نیز مطرح شده بود. وبر در سخنرانی خود با عنوان «آزادی آکادمیک در دانشگاه‌ها» نسبت به اخراج استادی که صحبتی انتقادی نسبت به قدرت حاکمه در کلاس درس داشته، اعتراض می‌کند. ماکس وبر معتقد است اساتید نباید بحث‌های ارزشی و جهان‌بینی خود را در کلاس درس مطرح کنند، اما استاد و دانشجو نیز باید در پشت درهای بسته کلاس درس، آزادی بیان داشته باشند. وبر نبود آزادی بیان در فضای آکادمیک را ناشی از تعلق امر آموزش به دولت می‌داند و افتادن آموزش عالی به گردن دولت را نتیجه توسعه فرهنگی ویژه‌ای می‌داند که از یک سو پیامد سکولاریزاسیون است و از طرفی آن را دنباله تحلیل رفتگی و فقرزدگی چند قرن اخیر کشورش (آلمان) می‌داند. ماکس وبر که به ارزش‌زدایی علم اعتقاد دارد، می‌گوید دانشگاه باید صداقت فکری را به دانشجویان بیاموزد و دانشجویان نیز این آموزه را در تحقیقات علمی‌شان پیگیری کنند. تفاوت دیدگاه جان سرل و ماکس وبر درباره مفهوم آزادی آکادمیک در این نکته نهفته است که وبر سیاسی‌شدن دانشجو را نمی‌پذیرد، هر چند تذکر و اخراج او به این دلیل را نیز نمی‌پسندد و از نظرگاه سرل، گفته وبر ذیل «نظریه خاص آزادی آکادمیک» قرار می‌گیرد که محدودیت‌هایی برای آزادی دانشجو، فارغ از جامعه مدنی قائل است. پس از نظر جان سرل، ایده دانشجو با آزادی آکادمیک او پیوند خورده است. دانشجو به مثابه شهروند جامعه مدنی، آزاد است که نقد و پرسش کند اما در چارچوب‌ها و کارکردهای دانشگاه؛ زیرا حفظ این قوانین و اصول، خود رعایت آزادی مهم‌تری به «نام حفظ آزادی جامعه مدنی» خواهد بود.

منابع:

۱-یاسپرس، کارل، ایده دانشگاه، ترجمه مهدی پارسا و مهرداد پارسا، تهران: نشر ققنوس، ۱۳۹۵.

۲-سفیدخوش، میثم، ایده دانشگاه، تهران: انتشارات حکمت، ۱۳۹۵.

۳-وبر، ماکس، آزادی آکادمیک در دانشگاه‌ها، ترجمه آریا متین، سایت پروبلماتیکا.

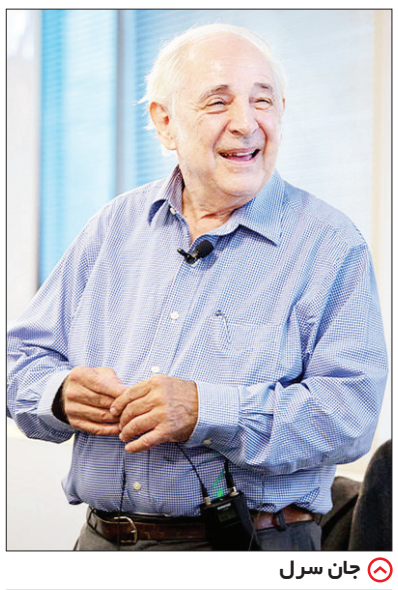

جان سرل

کارل یاسپرس

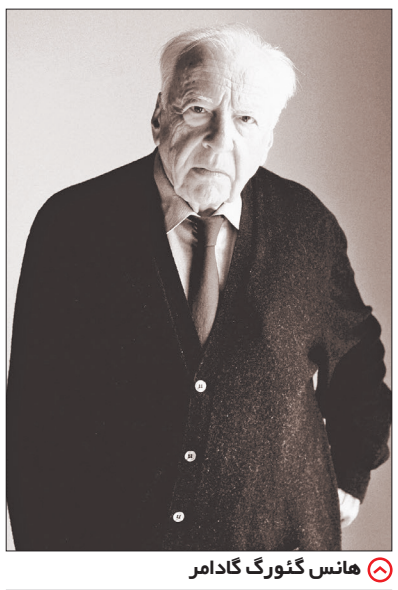

هانس گئورگ گادامر

سازمان امور مالیاتی کشور

اطلاعیه

قابل توجه کلیه فعالان اقتصادی

الزام استفاده از فرم صورتحساب فروش ویژه مسافران تبعه کشورهای خارجی

در راستای پیاده‌سازی ضوابط اجرایی استرداد مالیات و عوارض ارزش‌افزوده موضوع تبصره ماده (۱۳) قانون مالیات بر ارزش افزوده، فعالان اقتصادی از تاریخ ۹۷/۶/۱ ملزم به استفاده از صورتحساب فروش کالا ویژه مسافران تبعه کشورهای خارجی (در زمان عرضه کالا) می‌باشند.

سازمان امور مالیاتی کشور

Ministry of Economic Affairs and Finance
The Iranian National Tax Administration
وزارت امور اقتصادی و دارایی
سازمان امور مالیاتی کشور

فرم شماره ۳

Sales invoice for foreign passenger travelling to Iran
صورتحساب فروش کالا ویژه مسافران تبعه کشورهای خارجی

شماره سریال : ..... Number Serial
تاریخ : ..... Date

مشخصات فروشنده — **Details of the seller**

نام شخص حقیقی/حقوقی: ..... شماره اقتصادی: □□□□□□□□□□□□ شماره ثبت/شماره ملی: □□□□□□□□□□□□
نشانی: استان: ..... شهرستان: ..... شهر: ..... کد پستی ۱۰ رقمی: □□□□□□□□□□
آدرس: ..... شماره تلفن/نمابر: ..... گواهی ثبت نام: شماره تاریخ

مشخصات مسافران تبعه کشورهای خارجی (خریدار) — **Details of the foreign passenger (buyer)**

Name and surname: (نام و نام خانوادگی) .....
Passport No: (شماره گذرنامه) .....
Visa No.: (شماره روادید) .....
Residence Address: (نشانی محل اقامت) .....

مشخصات کالای مورد معامله — **Detail of the goods bought**

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
NO	Code of the good	Details of the goods	Number / quantity	Unit of measurement	Unit price (I.R.I. Rials)	Total price	discount	After discount price	Total VAT	Total price + VAT
ردیف	کد کالا	شرح کالا	تعداد/ مقدار	واحد اندازه‌گیری	مبلغ واحد (ریال)	مبلغ کل (ریال)	مبلغ تخفیف	مبلغ کل پس از تخفیف (ریال)	جمع مالیات و عوارض (ریال)	جمع مبلغ کل بعلاوه جمع مالیات و عوارض (ریال)
					نحوه محاسبه براساس شماره ستون ←	(۶×۴)		(۷-۸)	مجموع نرخ مالیات و عوارض ×۹	(۹+۱۰)
					جمع کل — Total value					

شرایط و نحوه فروش: — Conditions and method of sale
نقدی □ — cash □
غیرنقدی □ — non-cash □

توضیحات: — Details
.....

مهر و امضاء فروشنده — Stamp and signature of the seller
امضاء خریدار — signature of the buyer

بهمن ماه ۱۳۹۴ — معاونت مالیات بر ارزش افزوده

م.الف ۳۱۱۷

اصلاحیه آگهی مناقصه مرحله سوم

پیرو آگهی دانشگاه آزاد اسلامی واحد آبادان مندرج در روزنامه فرهیختگان به شماره ۲۶۴۷ مورخ ۹۷/۹/۱۳ (صفحه ۶) در ارتباط با حداکثر زمان فروش اسناد و زمان عودت اسناد و بازگشایی پاکات به شرح ذیل اصلاح می‌گردد.
حدکثر زمان فروش اسناد: ۱۳۹۷/۰۹/۲۴
حداکثر زمان عودت اسناد: ۱۳۹۷/۰۹/۲۸
بازگشایی پاکات متعاقبا به شرکت کنندگان اعلام می‌گردد.

روابط عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد آبادان

مدرک فارغ‌التحصیلی گواهی موقت اینجانب سینا دادگر فرزند مهدی به شماره ملی ۳۷۳۲۹۷۸۶۹۹ در مقطع کارشناسی ارشد رشته مهندسی کشاورزی-علوم دامی صادره از دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه مفقود گردیده است و فاقد اعتبار می‌باشد. از یابنده تقاضا می‌شود اصل مدرک گواهی موقت را به دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه به نشانی مراغه، اتوبان شهید درخشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه ارسال نماید.

✦✦✦

مدرک فارغ‌التحصیلی گواهی موقت اینجانب مرتضی علیخانی فرزند محمد به شماره ملی ۳۲۹۳۸۸۰۶۱۸ در مقطع کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل صادره از دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه مفقود گردیده است و فاقد اعتبار می‌باشد. از یابنده تقاضا می‌شود اصل مدرک گواهی موقت را به دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه به نشانی مراغه، اتوبان شهید درخشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه ارسال نماید.

فرهیختگان
سایت روزنامه
www.FARHEEKHTEGAN.ir

آگهی مزایده

دانشگاه آزاد اسلامی مرکز نیکشهر در نظر دارد یک باب بوفه دانشجویی خود را از طریق مزایده عمومی به صورت اجاره به واجدین شرایط واگذار نماید. لذا متقاضیان می‌توانند از تاریخ انتشار آگهی به مدت ۱۰ روز کاری با واریز مبلغ سیصد هزار ریال به شماره حساب ۰۱۰۹۲۵۵۷۳۳۰۰۳ نزد بانک ملی به همراه اصل فیش واریزی به نشانی: نیکشهر، جاده ترانزیتی ایرانشهر-نیکشهر-چابهار-دبیرخانه دانشگاه آزاد اسلامی نیکشهر مراجعه و نسبت به دریافت اسناد مزایده و بازدید بوفه مورد مزایده اقدام نمایند. تضمین شرکت در مزایده مبلغ ۱۰ میلیون ریال است که می‌بایست نقدا به حساب فوق واریز و فیش آن ضمیمه مدارک تحویل دبیرخانه دانشگاه گردد. پرداخت هزینه کارشناسی و انتشار آگهی برعهده برنده مزایده می‌باشد. به پیشنهادات مخدوش، مشروط، مبهم و فاقد سپرده و پیشنهاداتی که پس از تاریخ مقرر ارسال شود ترتیب اثر داده نخواهد شد و دانشگاه در رد یا قبول هریک از پیشنهادات و انعقاد قرارداد مختار است.

تلفن تماس: ۰۵۴۳۵۲۲۳۸۸۸-۰۵۴۳۵۲۲۴۰۰۲-۰۵۴۳۵۲۲۲۰۵۲ فاکس: ۰۵۴۳۵۲۲۴۳۵۰

روابط عمومی دانشگاه آزاد اسلامی مرکز نیکشهر